

שמע ישראל ה' אלקינו ה' "אחד"

קונטרס

חודשי יהודי

שיחות ומאמרים

מאת

הגה"צ רבי יעקב מאיר שעבטעד שליט"א

מאמר

"ועמך כולם צדיקים"

אידיש

מוצחק מלשוננו הודב

מאמר ל'

חודש אייר שנת תשפ"ד לפ"ק

לזכרון בהיכל ה'

לעילוי נשמת האשה החשובה והישישה
מרת חי' ברכה ב"ר משה ע"ה
אלמנת הרה"ח ר' יוסף מרדכי כהנא ע"ה
נפטרה ד' אייר דהאי שעתא
ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י נכדה
ידידינו הנכבד הרה"ח
ר' יוסף מרדכי כהנא הי"ו

אזוי ווי די הוצאות שטייגן כסדר, ווילן מיר בעטן אז ווער עס קען זאל
זיך משתתף זיין בעין יפה כדי מיר זאלן קענען ווייטער ממשיך זיין ביתר שאת
איר קענט אריינרופן אין אפיס 718-586-5199 אדער טעקסטן צו 347-292-1014
אדער אטעמאטיש דורך רופן 845-366-2793 #6054

לשמיעת המאמר מפי מורינו הגה"צ שליט"א, ולהערות והארות

קול דורשי יחודך
718-586-5199
בא"י 0765997840

~ ~ ~

ניתן לקבל מידי חודש הקונטרס באימל: dyym12@gmail.com
וכן ניתן לקבל את הקונטרס דרך הדואר, במחיר חודשי של \$20 עבור הוצאת עריכת הקונטרסים
נא להשאיר הודעה בקול דורשי יחודך נומער 9

©

כל הזכויות שמורות

בהכוננת בית מורינו הגה"צ שליט"א

אר"י: 02-313-2210

ארה"ב: 518-329-9797

ענגלאנד: 44-33-0613-0927

נסדר לדפוס ע"י:

ישר
Publishing & Production
718.484.2189

תוכן המאמר

- א. די קלענסטע אידישע נשמה .....
- ב. כגון 'וסף משיטא' ו'יקום איש צרורות' .....
- ד. מען וועט 'מוזן' האבן עולם הבא.....
- ו. ארויסגעווארפן פון דער סטרא אחרא.....
- ח. "לֵךְ בְּכֶחֶךָ זֶה" .....
- ט. לדון רשע לכף זכות.....
- יב. הגן עדן יהיה בזה העולם! .....
- יג. אהבה ואחדות.....
- יד. "וַעֲנִיִּים יִרְשׁוּ אֶרֶץ" .....
- יז. משה מלובש בכל איבר ואיבר מישראל .....
- יז. וועמען וועלן די צדיקים מחיה מתים זיין? .....
- יט. "נִצֵּר מְטֵעִי" .....
- כ. זיך אריינגעווארפן אין ים.....
- כב. "באשעפער, פאר אידן זאלסטו נישט קארגן!" .....
- כג. זיך אנגעכאפט אין דעם 'כסא הכבוד' .....
- כה. 'מידות' - דער מציאות פון א איד! .....
- כה. "לֹא הִבִּיט אָוֶן בְּיַעֲקֹב" .....
- כח. צעריסן דעם גור דין .....
- כט. די אייגענע אורטייל .....

חלק מהוצאות נתנדב

לע"נ שר הצדקות והחסד

הרה"ח ר' חיים דוב (בער) ע"ה ב"ר חנני יו"ט הי"ו

(מייזעלס)

מאמר ל'

ועמך כולם צדיקים
מתוך שיעור פרקי אבות

כָּל יִשְׂרָאֵל יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר: וְעַמְּךָ בְּלֶם צְדִיקִים, לְעוֹלָם יוֹרְשׁוֹ אֶרֶץ, נֶצֶד מְטָעִי, מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְפָּאֵר.

די קלענסטע אידישע נשמה

מיר וועלן נאכאמאל ארומרעדן וועגן דעם מנהג ישראל, אז פאר פרקי אבות, פאר יעדן פרק וואס מען הויבט אָן, איז מען מקדים דער משנה [א]: "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" [ב].

"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר [ג]: 'ועמך בלם צדיקים'". "כולם" איז דער פשט, אלע – אלע זענען צדיקים, גאנץ כלל ישראל זענען צדיקים! אפילו א איד וואס איז א 'גרוע

א. סנהדרין פ"י מ"א.

ב. והרי לפניך מ"ש במחזור ויטרי - פרקי אבות מ"א: הנהיגו להתחיל בה 'כל ישראל יש להם חלק', כלפי שהתחלה יפה היא. וכדי להמשיך לב עמי הארץ שלא יתייאשו מן התשובה ומן הגאולה לומר שאבדה תקוותם מחמת קצת עבירה שבידם, עכ"ל. גם עיין ליקוטי הלכות הל' נזיקין ה"ד, אות כ"א: ועל כן קודם פרקי אבות מתחילין המשנה 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא' וכו', להורות שאף על פי שהצדיקים אומרים לנו תוכחה ולפעמים תוכחתם בדרך בזיון, אין מוונתם לרחק אותנו חס ושלום, כי באמת כל מוונתם רק לקרב, כי הם מעלין ומוציאין הטוב שבנו, כי הם מסתכלין על הטוב שבכל אחד מישראל אפילו כשערה. ועל כן באמת כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, כמו שנאמר 'ועמך כולם צדיקים' וכו', והכל בכח הצדיקים האמיתיים העוסקים בתיקונינו.

ג. ישע"י ס, כ"א.

שבגרועים', ליגט אין אים אזעלכע אורות מיט וואס ער איז ממש א צדיק, עס דארף נאר געדויערן, דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל זיין בחסד וברחמים, עס זאל נתגלה ווערן אויף א גוטן אופן, נישט חלילה דורך צער מיט גיהנום און די סארטן זאכן. אבער דער מציאות איז, עס ליגט אין א איד מורא'דיגע כוחות!^[7]

רבי נתן זאגט^[8]: **אפילו די קלענסטע נשמה פון א אידן אז עס זאל זיך שטארק דערוועקן, קען עס בייקומען דער גאנצער וועלט מיט אלע אירע תאוות!** – אזא כח איז דא ביי א אידן.

כגון 'יוסף משיתא' ו'יקום איש צרורות'

מען זעט טאקע, 'יוסף משיתא' יוכיח. עס איז דא א חז"ל^[9], ווען יעקב אבינו איז אריין זיך בענטשן ביי יצחק אבינו, איז **"וַיֵּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ"**^[10]. זאגן דארט חז"ל: **"ריח בוגדיו"** (- ווידערשפעניגער).

דוקא דעם 'צדיק יסוד עולם' - יצחק אבינו, וואס ער איז געווען 'מסטרא דגבורה', אים האט מען געגעבן צו פארזוכן דעם ריח פון די 'בוגדים'...

איז דער מדרש אליין גיט דארט א דוגמא, "כגון יוסף משיתא". ער איז געווען אזא רשע, אז ביים חורבן בית המקדש איז ער געווען

ד. עיין מדרש שמואל ריש אבות, וז"ל: וזה מה שאמר התנא הכא כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב - דאז כבר נתקנו כל הנשמות. וז"ש הכתוב **'ועמך כולם צדיקים'**, כלומר בהכרח יהיו כולם צדיקים, לפי שהוא יתברך חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח וכבר נתקנו כולם, ואז 'לעולם יירשו ארץ', ואמר הקב"ה, למה אני עושה כל זה, לפי שהם 'נצר מטעי', וא"כ מוכרח הוא ש'מעשה ידי' יהיו 'להתפאר'.

ה. עיין ליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ה"ד, אות א': והנשמה של איש הישראלי אפילו של הפחות שבפחותים בודאי היא יכולה לעמוד כנגד כל העולם עם התאוות, וכו' עיין עוד בפנים, גם עיין להלן.

ו. מדרש רבה תולדות פר' סה, פס' כב.

ז. בראשית כז, כ"ז.

מצד טיטוס רחמנא ליצלן אויף צו חרוב מאכן דעם בית המקדש.
ער איז געווען ווייזט אויס פון די מקורבים למלכות.

זיי האבן דארט געוואלט אריינגיין אין בית המקדש - מען האט
אבער מורא געהאט אריינצוגיין. האט מען אויסגערופן, "ווער עס גייט
אריין, וואס ער נעמט ארויס - קריגט ער!".

איז ער אריין - א שרעקליכע רשע - און האט ארויסגענומען די
מנורה. האבן זיי געזען דאס שיינקייט פון דער מנורה, האבן זיי חרטה
געהאט פארוואס זיי האבן עס אים צוגעזאגט.

האט מען אים נאכאמאל צוגעזאגט אז מען וועט וועט אים געבן
וואס ער וועט ארויסנעמען, און מען וועט אים אויך געבן דריי יאר
מסים (- שטייער) פון רוים און פון אלע מדינות וואס זיי האבן געהאט
אונטער זיך - דאס איז אן עשירות גדול מאוד - כדי ער זאל
נאכאמאל אריינגיין.

האט ער אנגעהויבן צו שרייען: **"אוי לי שהכעסתי את בוראי!"**.

האט מען אים געזעגט זיינע ביינער מיט א זעג וואס מען זעגט
האלץ. און ער האט געשריגן: **"אוי לי שהכעסתי את בוראי!", "אוי
לי שהכעסתי את בוראי!", "וואס האב איך געטון?!"**. ער האט
באוויזן א גבורה פון א אמונה אין דעם אויבערשטן, פון א פחד
הבורא!

אט דאס איז געלעגן אין דעם רשע...

דאס איז א מורא'דיגע זאך!^[ה]

ח. עיין ליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ה"ד, אות ב', בא"ד: ומזה בא בחינת מה שלפעמים
האדם נתעורר בתשובה אחר כמה עבירות, היינו כנ"ל. וכן שמעתי מרביז"ל שלפעמים עבירה
מביאה את האדם לידי תשובה, היינו על ידי שנלכד באיזה עבירה גדולה רחמנא ליצלן, על
ידי זה נתמרמר לבו ונתעורר בתשובה עד שנעשה בעל תשובה גמור. וכל זה על ידי בחינת
הנ"ל. שלפעמים הסטרא אחרא מביאה אותו לידי עבירה גדולה כל כך עד שהוא רוצה
בלבוע אותו לגמרי ואז מתגברת פנימיות הנקודה שלו שהוא בעל כח גדול שהסטרא אחרא
רוצה לבלוע גם אותה, ואזי היא עומדת להסטרא אחרא בבית הבליעה שלה ועל ידי זה

דער מדרש דארט גיט נאך א דוגמא פון "יקום איש צרורות" - ער איז געווען א פלומעניק פון "ר' יוסי בן יועזר איש צרידה", אויך א שרעקליכע מעשה וואספארא מין תשובה ער האט געטון^[ט].

על-כל-פנים, די גמרא זאגט טאקע "כגון". 'כגון' איז דער פשט, נישט אז יצחק אבינו האט נאר געזען יוסף משיתא'ס 'טוב', צו דעם אנדערנ'ס 'טוב', נאר 'כגון' איז דער פשט, יצחק אבינו האט געשפירט ברוח קדשו דער ריח פון אלע בוגדים פון כלל ישראל, וואספארא מין אור דארט איז דא! - אט דאס האט ער געזען; די גמרא גיט נאר א דוגמא פון וואס עס איז געווען מפורסם, אבער געזען האט ער אלע מיני 'בוגדים'.

מען וועט 'מוזן' האבן עולם הבא...

איז דער פשט, יעדער איד האט טאקע א חלק לעולם הבא, עס דארף זיך נאר דערוועקן; אדער חלילה - דער אויבערשטער זאל אפיהטן - דורך יסורים מיט - - רחמנא ליצלן וואס עס וועט דארפן אלץ איבערגיין ביז מען וועט צוקומען צו דעם^[ז].

לא די שאינה בולעת את הנקודה הקדושה הזאת אף גם היא מכרחת להקיא ולהוציא על ידי זה כל הקדשות שבלעה בבחינת חיל בלע ויקאנו וכו', עיין עוד שם.

ט. "יקום איש צרורות" היה בן אחותו של ר' יוסי בן יועזר, והיה רוכב על סוס בשבת, והיו הרומיים מוליכין לפניו קורה כדי לתלות עליו ר' יוסי בן יועזר. אמר ליה יקום לר' יוסי, ראה הסוס שהרכיבני עליו אדוני, כלומר, הלכתי בתאוות לבי - ועלתה לי, ואתה עמלת בתורה כל ימיך ומצוות שעשית - וראה סוסך שהרכיבך עליו, רצה לומר, הקורה שתהיה נתלה עליו. אמר ליה, אם כך לעושי רצונו, ק"ו למכעיסיו. נכנס בו הדבר כארס של עכנאי, הלך וקיים בעצמו ארבע מיתות בית דין, סקילה שריפה הרג וחנק. הביא קורה ונעצה בארץ, וקשר בה נימא, וערך העצים, והקיפן גדר אבנים, ועשה מזורה לפניו, ונעץ חרב באמצע. והצית האור תחת העצים ואבנים, ונתלה בקורה ונחנק באותה נימא שקשר, ונפסק הנימא, קדמתו חרב, ונפל עליו גדר, ונשרף. נתנמנם יוסי בן יועזר וראה מטתו של יקום בן אחותו פורחת באויר. א"ר יוסי, בשעה קלה קדמני זה לגן עדן.

י. עיין עמק המלך - שער תיקוני התשובה, פ"ג: וזהו כונת המשנה הראשונה בפרק האחרון דמסכת סנהדרין (צ' א'), "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, שנאמר, ועמך כולם צדיקים

דער אויבערשטער זאל טאקע העלפן עס זאל זיין אויף א גוטן אופן, עס זאל זיין אויף א גוטן אופן; אבער דאס וועט זיין סוף כל סוף! דאס וועט זיין סוף כל סוף!^[יא]

אפילו די וואס להלכה האבן זיי נישט קיין חלק לעולם הבא, האט דער אויבערשטער צוגעזאגט^[יב]: **"לְבַלְתִּי יֵדַח מִמֶּנּוּ נְדָח!"**^[יג].

ער וועט טון אלע מיני עצות אין דער וועלט, גלגולים מיט כף הקלע מיט גיהנום מיט צרות אויף דער וועלט. נאר אוודאי איז

לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר", היינו, 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'. תיכף כשבורא הקב"ה נשמה אחת, תיכף הוא מכין לו חלקו בגן עדן, עולם הבא שלו, כי כל צדיק וצדיק יש לו עולם אחד, ומדור אחד לפי כבודו, ואף על פי שחלקו מוכן ומזומן לו, אבל על כל זאת מי יודע באיזה עת יזכה אליו, אם במהרה יתקן את עצמו אם לאו. זה יתקן את עצמו בזמן מועט, וזה אחר כמה שנים, או אחר כמה גלגולים ועונשים קשים, רחמנא ליצולן, אבל סופם להמנות עם כת הצדיקים. ומביא ראיה מפסוק **'ועמך כולם צדיקים'**, רצה לומר, **סופם להיותם צדיקים**, לעולם ירשו ארץ החיים, אחר מרוק עוונם. ולמה כל כך השם יתברך מטפל עצמו ברשעים, מאחר שהם רעים וחטאים לה' עד מאוד, אבל מפני שהם **'נצר מטעי'**, מניצוץ אור גן עדן, כי הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והיא חלק אלוה, היא נצחית. כי הגן עדן נטעו הקב"ה שנאמר **'ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם'** (בראשית ב' ה') והנשמות הם רושם אור עצמותי, וכל הנופח מעצמותו הוא נופח, וזהו מוכרח באומרו **'ויפח באפיו נשמת חיים'** (שם ב' ז). ועוד טעם שני **מעשה ידי להתפאר**, על מעשה בשר ודם, שהוא ומעשה ידיו כלים ונפסדים, ואין להם קיום, אבל הקב"ה הוא ומעשה ידיו, חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים.

יא. עיין תולדות יעקב יוסף פרשת ראה, אות א': וכן שמעתי מהרב המוכיח מוהרי"ל גילנר, "קדושים תהיו כי קדוש אני ה'" (ויקרא יט, י"ב), והקושיא, מה זה נתינת טעם "כי", אדרבה מי יוכל לדמות צורה ליוצרה שיהיה קדוש כמו הש"י (עיין בפרשת קדושים, פרשת נשא). וביאר כי מאחר שנשמת ישראל נאצלים מעצמותו ית', וכמ"ש **'ויפח באפיו'**, וכל הנופח מעצמותו הוא נופח, א"כ זה שאמר **"קדושים תהיו"**, **שמצד ההכרח לבסוף תהיו קדושים אחר כמה גלגולין וסגופין כדי שלא ידח ממנו נדח** "כי קדוש אני", א"כ עצה היעוצה שמיד תהיו קדושים מאחר שאין ברירה. וכמו ששמעתי פירוש **"כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב"** (סנהדרין צ' ע"א) - **בהכרח**, ודפח"ח.

יב. שמואל-ב יד, י"ד.

יג. עיין תקנת השבין (לר"צ מלובלין), אות ג', וז"ל: **דורשי רשומות** (סנהדרין ק"ד סוף ע"ב) **דרשו על כולם שיש להם חלק לעולם הבא.** והיינו מצד שהם זרע יעקב אבינו ע"ה דמטתו שלימה, ולא ידח ממנו נדח. ודבר זה לא נגלה בעולם הזה אלא רשימו ממנו נרמז ונודע לדורשי

בעסער אז א מענטש כאפט אריין אויף דער וועלט. אבער אלע וועלן ווערן מקורב צום אויבערשטן^[ד].

ארויסגעווארפן פון דער סטרא אחרא...

דער אמת איז, עס איז דא אסאך רשעים וואס זיי ווייסן אז זיי זענען צדיקים אינעווייניג - זיי ווייסן דאס, נאר קיינער איז זיי נישט 'דן לכף זכות', וואס ממילא, מיט יעדע עבירה וואס ער טוט פארבינדט אים דער בעל דבר מיט א קייטעלע אז ער זאל נישט קענען ארויסגיין. ווייל אזוי ווי ער רעדט איין צו טון די עבירה, אזוי פארבינדט ער אים שוין אז ער זאל נישט תשובה טון^[ט].

עס זענען דא וואס זענען אזוי פארבינדן, אז זיי ווייסן נישט על פי דרך הטבע וויאזוי זיי זאלן קענען ארויסגיין. עס איז אבער דא אזעלכע וואס זיי גלויבן אז זיי קענען יא ארויסגיין על פי דרך הטבע, און דער אויבערשטער העלפט זיי טאקע זיי זאלן קענען ארויסגיין אפילו 'למעלה' מדרך הטבע!

הרשומות, עכ"ל. גם עיין כוכבי אור - ששון ושמחה, בתפילה א', הערה ג': הלכה כדודשי רשומות שאמרו 'כולם באים לחיי העוה"ב' (סנהדרין קד) שמובא שם גם לענין הד' שאין להם חלק לעוה"ב.

יד. עיין ליקוטי הלכות הל' שבועות ה"ב, אות ח': מי שהוא חכם אמת ורואה את הנולד הוא מיישב עצמו למה לו לסבול צער ויסורין הרבה בזה העולם, בפרט אחר מיתה אם לא ייטיב את מעשיו ולסוף מה ישאר ממנו. הלא טוב לו שייטיב את מעשיו ויהיה ניצל ממיררות הענשים לאחר מותו, וגם בזה העולם יהיה נקל לו ביותר לקבל פגעי העולם כידוע, ואחר כך יזכה למה שיזכה 'עין לא ראתה' וכו'. אבל על כל פנים, סוף כל סוף, גם התכלית המעט דמעט שיזכה הקל שבקלים, עולה על כל הצרות והיסורים שסבל בזה העולם ואחר כך.

טו. עיין דרשות חת"ס פסח תקס"ד ד"ה בהפטרת שבת חוה"מ, וז"ל בא"ד: "כלל גדול, אפילו הרשע היותר גמור אם נבטיח לו בבירור שסופו לידע את ה' ולהתקרב אליו, הרי יקבל עליו מירדות שמירת התורה בשמחה וכל גדרים וסייגים, אלא שהוא מייאש עצמו מזה וסובר הרי בלאו הכי איננו צדיק על כן בשרירות לבי אלך", עכ"ל. גם עיין שיח שרפי קודש (ברסלב, חדש) ח"ג, אות קמ"ז: מוהרנ"ת אמר: "דער בעל דבר מאכט א מענטשן זינדיגן, מיינט ער ניט אזוי דעם פגם, ווייל ער ווייסט אז מען קען טאן תשובה, ער מיינט נאר דעם אראפוארפן, ער וועט ווערן ביי זיך געפאלן - דאס מיינט ער אינגאנצן!".

אזוי ווי עס איז דא ישועות למעלה מדרך הטבע 'בגשמיות', אזוי איז דא ישועות אויך אין 'רוחניות'^[זט].

דער בעל דבר גיט א פארבינד דעם מענטשן - 'דו וועסט שוין בשום אופן נישט ארויסגיין'; אבער ניין, דער אויבערשטער איז א כל יכול! מיט איין דריי וואס דער אויבערשטער גיט לטובה - גייט מען ארויס! עפנט מען זיי!

די גרעסטע רשעים, אז מען גיט זיי נאר אן עפן אויף, זענען זיי ארויסגעווארפן פון דער סטרא אחרא בכל הכוחות!

זיי זענען שוין אנוסים, זיי זענען שוין אנוסים רחמנא ליצלן.

מען זעט טאקע, "ועמך כולם צדיקים" - 'כולם צדיקים' ממש!

מען דארף גלויבן אז זיי קענען אלע אלע (ארויסגיין)!

דער אויבערשטער האט אלעמען באשאפן "לְכַבֹּדִי בְּרֵאתִי וְיִצְרֵתִי אֶף עֲשִׂיתִיו"^[זז], "עם זו יִצְרֵתִי לִי"^[זח], עס איז נישט קיין ספק אז עס וועט אזוי זיין!^[זט]

טז. עיין ליקוטי הלכות הל' ברכת הריח ה"ה, אות ג'; הל' מאכלי עכו"ם ה"ב, אות ט'.

זז. ישעי' מג, ז'.

זח. שם פסוק כ"א.

יט. עיין ליקוטי הלכות הל' עדות ה"ה אות י"א: כי צריכין לידע ולהאמין שכמו שיכולין לקלקל כן יכולין לתקן, כמו שאמר אדמו"ר ז"ל, כמו שכתוב במקום אחר. ואדרבה, מידה טובה מרובה, כי סוף כל סוף בודאי נשוב אל ה' ויבנה הבית המקדש כמו שהבטיחנו כמה נביאים וצדיקים, כמו שכתוב, "אחר ישובו בני ישראל וכו'". וכתבי: "ועשיתי את אשר בחוקי תלכו וכו' והסירותי לב האבן וכו'". וכן בפסוקים הרבה, מכל שכן ריבוי היעודים וההבטחות שהזהירנו הצדיקי אמת שאין שום יאוש בעולם כלל ... כי בודאי סוף כל סוף יתקן הכל ויתקן גם נפשו וישוב אל ה' וירחמהו, עכ"ל. גם עיין כוכבי אור - ערך 'אמת ואמונה' אות י"ז: כי סוף כל סוף יגמור השם יתברך את שלו שיהיה בכל אחד מישראל אתערותא דלתתא לכסוף ולהשתוקק באמת אל האמת בכל לב ונפש מה שלא היה עוד אתערותא דלתתא כזה מעולם ... עד שיתקיים את אשר הבטיחנו על ידי החוזה "ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם" עד שיושלם רצונו וחפצו וכונתו יתברך בבריאת עולמו בתכלית השלימות שאין שלימות אחריו.

"לך בְּכַחַךְ זֶה"

אונז דארפן ארבעטן, מתפלל זיין, אסאך בעטן, מען זאל וויינען ביי חצות, 'רבוננו של עולם, נעם ארויס יעדן איינעם פון גלות, פון זיין חורבן בית המקדש!' - אט דאס איז דאך אזא מין זכות פארן אויבערשטן, אזא מין זכות! אזא זכות! אזא זכות!

דאס זוכן זכותים אויף אידן און בעטן פאר אידן, דאס איז חשוב'ער פון אלצדינג!

עס ווערט געבראכט אין זוהר^[ב], נח האט זיך געהאלטן אזוי קליין, אז ער האט געהאלטן אז ער איז נישט ווערד אז מען זאל אפילו אים ראטעווען, דערפאר האט ער נישט געגלייבט אז ער קען מתפלל זיין (אויף אנדערע).

זאגט דארט דער זוהר, ער וואלט אבער פארט געדארפט מתפלל זיין, ווייל דער אויבערשטער האט א מורא'דיגן נחת רוח אז מען איז ממליץ טוב פאר אידן. עס איז געווען דארטן ביים דור המבול 'שישים רבוא נשמות ישראל' - יעדער איד איז געווען דארט!^[כא]

דער אויבערשטער האט א נחת רוח אז מען בעט פאר אנדערע אידן, מען ווערט משונה'דיג גרויס!

דער זוהר הקדוש זאגט דאס דארט מפורש; גדעון איז נישט געווען קיין זכאי, און זיין טאטע איז אויך נישט געווען קיין זכאי - ער איז געווען אן עובד עבודה זרה; אבער וויבאלד ער האט גערעדט צום אויבערשטן "כִּאֲשֶׁר יִדְבַר אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ"^[כב], און ער האט מלמד זכות געווען אויף אידן, האט ער באקומען 'ברגע חדא' אזא מין הארה -

כ. עיין באריכות בזוהר חדש פר' נח. גם עיין ליקוטי הלכות הל' שבת ה"ז, אות ס"ט.

כא. עיין פרי עץ חיים - חג המצות פ"א.

כב. שמות לג, יא. ועיין מ"ש בספר השתפכות הנפש אות ז': וצריכין להרגיל עצמו שידבר עם השם יתברך כמו שמדבר עם רבו ועם חבריו, כי מלא כל הארץ כבודו, והשם יתברך נמצא בכל מקום.

א הארה פון משה רבינו^[כג], [נישט גרויס ווי משה רבינו, אבער א הארה], אז דער אויבערשטער האט אים געזאגט^[כד]: "לֵךְ בְּכַחַךְ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל!" דו ביסט געווארן גרויס! דו ביסט געווארן גרויס! איך האב דיר ליב! דו האסט גערעדט זכות אויף אידן!

ער האט באקומען א הארה אזוי גרויס! "והושעת!"

עס איז דא אפילו א זוהר דאכט זיך, אז ער וועט זוכה זיין זיך צו משתתף זיין מיט דער גאולה אפילו לעתיד צו ממליץ זיין טוב אויף אידן!^[כה]

דאס האט נישט קיין גבול און קיין ערך!

לדון רשע לכף זכות

עס איז דא א גמרא אין בבא מציעא אין "השוכר את הפועלים"^[כו], רבינו הקדוש איז געווען א חבר מובהק מיט רבי אלעזר ברבי שמעון^[ען], און רבי אלעזר ברבי שמעון איז נסתלק געווארן פאר רבינו הקדוש.

כג. עיין ליקוטי תורה (אריז"ל), שופטים ו'.

כד. שופטים ו, י"ד.

כה. עיין תשואות חן, ליקוטים: קיבלתי מרבתי [- תלמידי מרן הבעש"ט זצלה"ה זי"ע], שבחינת משיח יהיה מי שביכולתו ללמד זכות על ישראל, ועל ידי הלימוד זכות שלו יפלו הרהורי תשובה בלבם והיו צדיקים, עכ"ל. ועיין ספר אמרי פנחס שער ז' - ענינים שונים, אות ס"ח: 'מר' גדלי' מליניץ שאמר בשם רבו המוכיח, זה לשונו, אדם שיכול ללמד זכות על כל הברואים הוא בחי' משיח.

כו. שם פה ע"א, וז"ל: איקלע רבי לאתריה דר' אלעזר בר' שמעון, א"ל יש לו בן לאותו צדיק? אמרו לו יש לו בן, וכל זונה שנשכרת בשנים - שוכרתו בשמונה. אתייה, אסמכיה ברבי, ואשלמיה לר' שמעון בן איסי בן לקוניא אחות דאמיה. כל יומא הוה אמר לקרייתא אנא איזיל, אמר ליה, חכים עבדו יתך, וגולתא דדהבא פרסו עלך, ורבי קרו לך, ואת אמרת לקרייתא אנא איזיל? אמר ליה, מומי עזובה דא. כי גדל אתא יתיב במתיבתא דרבי, שמעיה לקליה, אמר, הא קלא דמי לקליה דר' אלעזר בר' שמעון. אמרו ליה, בריה הוא. קרי עליה: "פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם". 'פרי צדיק עץ חיים' - זה ר' יוסי בר' אלעזר בר' שמעון, 'ולוקח נפשות חכם' - זה ר' שמעון בן איסי בן לקוניא.

זאגט די גמרא: "רבי איקלע לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון". האט ער געפרעגט: "יש לו בן לאותו צדיק?" - ער האט עפעס א קינד? האט מען אים דערציילט אז ער האט א קינד, אבער רחמנא ליצלן אין וואספארא מעשים מגונים ער איז אריינגעפאלן בהתגברות הקליפות.

האט רבינו הקדוש גענומען רבי שמעון בן איסי בן לקוניא'ן וואס ער איז געווען זיין מאמע'ס א ברודער, און האט אים געבעטן אז ער זאל אים מקרב זיין. האט ער אים אנגעהויבן צו מקרב זיין.

רבינו הקדוש איז אבער צוגעגאנגען צו אים און האט אים מסמיך געווען! ער האט אים מסמיך געווען! א מוסמך!

איר ווייסט וואס הייסט א 'מוסמך'? בלויז יחידים אין דור האט מען געגעבן סמיכה. רבינו הקדוש איז דאך געווען מוסמך ביז משה רבינו 'איש מפי איש'. אויף צו מסמיך זיין האט מען געדארפט צוזאמרופן רבנים מיט צדיקים - אלע זאלן מסכים זיין, עס האט געדארפט זיין "פְּנוּחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ" [כז] - א סמיכה ביז משה רבינו! וויפיל תנאים ואמוראים האבן נישט זוכה געווען אז מען זאל זיי מסמיך זיין - און דא האט ער אים מסמיך געווען - "אסמכיה ברבי"! האב איך געזען טאקע, רבי צדוק מלובלין פרעגט דער קשיא [כח], ווי טוט מען אזא זאך? מען נעמט א רשע און מען איז אים מסמיך? געוואלד, וואס איז דער ענין?

ער איז עס מסביר; עס איז טאקע על פי דעת רבינו, ווייל דער הייליגער רבי זאגט אין דעם מאמר "אזמרה" [כט], אז מען איז דן לכף זכות א רשע ווי עס דארף צו זיין, ווערט נתעורר זיין טוב ביז ער קערט זיך צוריק צו תשובה! - אזא כח איז דא אין דן זיין לכף זכות.

כז. במדבר יא, כ"ה.

כח. צדקת הצדיק אות קי"ג.

כט. ליקוטי מוהר"ן סי' רפ"ב, וז"ל בקיצור (מליקוטי עצות): צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שנראה שהוא רשע גמור ח"ו, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב שבאותו

איך זאג אלעמאל איבער ביי דעם מאמר; דער רבי זאגט אין "ספר המידות"^[ב]: "אויב מען איז דן לכף זכות א רשע - איז מען אליין א רשע"; און דא זאגט דער רבי אז דעם גרעסטן רשע דארף מען דן זיין לכף זכות!?

האב איך געזאגט, עס איז א חילוק 'וואס' ער איז אים דן לכף זכות; אז מען איז דן דער 'רע' אז עס איז 'טוב' - דא איז מען א רשע, ווייל דו נעמסט 'רע' און דו מאכסט עס 'טוב' - דא איז מען געכאפט. אבער אז דו ווייסט אז ער איז א רשע, דו ביסט זיך נישט מתחבר צו אים אלס רשע, נאר דו ביסט אים דן לכף זכות - 'רבונו של עולם, ער איז א איד, נעם אים ארויס פון זיין גלות, ער איז פארפאלן, ער איז א שוגג, אן אנוס, נעבעך, ער קען נישט ארויסגיין, ער וויל ארויסגיין!' - דעמאלטס אז מען גלויבט אז ער האט אין זיך טוב, מען שפירט אז ער האט טוב, דא אז מען איז אים דן, דאס וויל דער אויבערשטער!

זאגט ער, רבינו הקדוש האט געוואוסט, ער האט אריינגעקוקט אין אים, רבינו הקדוש האט דאך געהאט הייליגע אויגן, האט ער געזען אז בהעלם איז ער אזוי גרויס אז ער איז א רבי, א מוסמך - אזוי גרויס, אזא כח האט ער.

אבער ווי דערוועקט מען דאס? ווי דערוועקט מען דעם טוב? רבינו הקדוש האט פארשטאנען אז עס איז דא אויף אים אזויפיל רע אז דער 'טוב' וועט זיך נישט דערוועקן; אבער אז ער וועט אים מסמיך זיין און ער וועט אים רופן 'רבי' איז ביי אים געווען זיכער אז עס וועט זיך ביי אים דערוועקן דער טוב און ער וועט ווערן א 'מוסמך', ער וועט ווערן א 'רבי'; מכח זה האט ער אים מסמיך געווען, פשוט צו מעורר זיין זיין טוב.

המעט אינו רשע. ועל ידי זה שמוצא בו איזה מעט טוב ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות ויוכל להשיבו בתשובה על ידי זה.

ל. ערך 'הרחקת הרשעים' אות ו': מי שמלמד זכות על רשע, גם הוא נקרא רשע.

א צייט שפעטער האט רבינו הקדוש געהערט אין מתיבתא איינעם לערנען. האט ער געפרעגט, "וואס איז דאס? הא קלא דמי לקליה דרבי אלעזר ברבי שמעון - רבי אלעזר ברבי שמעון לערנט דא?"; האט מען אים געזאגט, "בְּרִיה", עס איז נישט רבי אלעזר ברבי שמעון - עס איז דאך שוין געווען לאחר הסתלקותו, עס איז זיין זון.

"קרי עליה^[א]: 'פְּרִי צְדִיק עֵץ חַיִּים' - דאס איז רבי יוסי בן רבי אלעזר בן רבי שמעון; "וְלִקְחַ נְפִשׁוֹת חָכָם" - דאס איז רבי שמעון בן איסי בן לקוניה וואס האט אים מקרב געווען.

מען זעט ממש, אָן דער 'דעת רבינו' פארשטייט מען נישט דעם חז"ל ווי עס דארף צו זיין, דאס איז ממש א געוואלדיגע זאך!

הגן עדן יהיה בזה העולם!

"שנאמר: 'וְעֵמֶךָ כָּלֶם צְדִיקִים, לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ'". מען דארף פארשטיין, וואס איז דער "לעולם יירשו ארץ"? מען לעבט דען אויף אייביג? נאר עס קומט אויס אין תרגום דארטן און אין נאך חז"ל'ן, 'ארץ' מיינט מען טאקע 'די' וועלט - די וועלט וועט זיין א גן עדן!^[ב]

עס איז דאך דא 'עולם התחיה'; אין דער וועלט וועט זיין א גן עדן גרעסער ווי אין עולם הבא! אלע אידן וועלן זיין דעמאלטס אין גן עדן!

"לעולם יירשו ארץ", די וועלט וועט זיין אן 'ארץ החיים', די וועלט וועט זיין 'גן עדן', און 'כל ישראל' וועלן זיין דארטן!

דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל נאר דורכגיין גאר אָן קיין עגמת נפש, ווייל כלל ישראל האט שוין אסאך געליטן, און בפרטיות האט מען שוין גאר אסאך געליטן.

לא. משלי יא, ל'.

לב. עיין עבודת הקודש חלק העבודה פרק מ"ב.

אהבה ואחדות

מען דארף זוכן היינט געשמאקע עצות, מען דארף טאקע מתפלל זיין פאר אידן, בעטן פאר אידן, דאס אליין פאר זיך איז א זכות 'בלי גבול'.

אז א מענטש איז מתפלל פאר יענעם, ווערן אנגענומען זיינע תפילות אויך [ג], (כי אומרים למעלה), 'דו זעסט דאך - ער בעט פאר יענעם אויך, ער בעט פאר יענעם אויך!'.

מען בעט ביז מען שפירט אז מען וויל טאקע אז יענער זאל געהאלפן ווערן; און אזוי נאך כהנה אלע זאכן.

אזוי אויך דער 'סור מרע' שבדבר; נישט רעדן קיין לשון הרע, נישט רעדן קיין רכילות, זיך נישט מישן אין קיין מחלוקת'ן, נישט אריינעמען קיין שום שנאה און קיין קנאה צו א אידן, ביז מען ווערט אליין נכלל אין דעם און מען איז כולל אלעמען אין דעם.

עס איז א געוואלדיגע זאך, דער בעל דבר לאזט עס נישט צו, מען זעט טאקע ווי ער פארלייגט זיך אויף דער זאך מער ווי אויף אלע זאכן. מען ווייסט נישט וואספארא הפסד א איד האט מיט רעדן לשון הרע אויף אידן! מען רייסט זיך אפ פון דעם טוב פון דעם איד!

האט מען ליב א אידן - האט מען ליב זיין טוב, איז כאילו איך האב עס מקיים געווען - זיין 'סור מרע' האב איך, זיין 'עשה טוב' האב איך. מען קען ארויפגיין אויף יענער וועלט מיט געוואלדיגע זכותים מכח אז מען האט ליב אידן, מכח אז מען העלפט צו אידן, מכח אז מען בעט פאר אידן ברוחניות ובגשמיות, מען ווערט נכלל אין זייער טוב [לד].

לג. בבא קמא צב ע"א.

לד. עיין תולדות יעקב יוסף פר' בראשית אות א': ביאור פסוק, ה' עוז לעמנו יתן (תהלים כט, א'). קשה, איך אפשר לקיים כל א' תרי"ג מצוות התורה? ומשני, ה' יברך את עמו בשלום, וזה מקיים מצוה א', וזה א' נחשב וכו', עכ"ל. גם עיין ישמח ישראל פר' משפטים: דאיתא

נישט רעדן קיין לשון הרע, נישט רעדן קיין רכילות, נישט פיינט האבן קיין איד, דן זיין לכף זכות, מען זאל זיין בשלום מיט אלעמען, שיקן שפע פאר אלעמען, טובות טון אידן, מען דארף טון פעולות סיי מצד 'סור מרע' און סיי מצד 'עשה טוב' ביז עס ווערט באמת אזוי [לה].

"וְעֲנוּיִם יִירְשׁוּ אֶרֶץ"

רש"י זאגט אויף: "וְהָאֶרֶץ לְעוֹלָם עִמָּדָת" [לי]; דאס זענען די ענויים וואס זענען 'משימים עצמם כארץ' - זיי זענען 'ירשו ארץ'.

דאס האט א גרויסע שייכות; דער רבי זאגט דאך, דער 'עיקר התחיה איז תלוי בעניוות' - אזוי זאגט דער רבי אין ליקוטי מוהר"ן סימן ע"ב אין דעם צווייטן חלק [לז].

בספרים הקדושים, איך אפשר לכל אחד מישראל לקיים כל התרי"ג מצות והלא כמה מצות הם רק לכהנים וללוים, וגם כמה מצוות אשר לאו כל אדם זוכה שיוכל לקיים אותם, כמו פ"ר, אכן ע"י אהבת רעים ממש בגופו ונפשו ממילא כל התרי"ג מצות הנעשים ע"י כל ישראל על שם אחיהם יקראו, על כל אחד ואחד יקרא בשם מקיים כל המצות, כי כל ישראל המה בחי' קומת אדה"ר וממש לגוף אחד יחשב, אם אין ביניהם דבר חוצץ לעשות פירוד ביניהם, עכ"ל.

לה. עיין אוסף מכתבים (ח"ג מכתב ק"ע) וז"ל מורינו שליט"א: היוצא מדברינו שאנו צריכים לקשר עצמנו באמונה פשוטה וחזקה לכל אחד מישראל, ועל ידי זה נזכה שיתעורר ויתגלה מכל אחד החן של אמת שבו והנקודה הקדושה שבו מה שהיתה נעלמה מאתנו, כפי הכלל בעבודת השם, שמקודם מתחילים באמונה בטוב שבכל אחד מישראל, ואח"כ אכן מתגלית הנקודה הטובה.

והדבר הזה בדוק ומנוסה, שכשמתחילין להאמין באחד מישראל, אע"פ שבחיצוניות מרגישים קצת שנאה והתרחקות מאתו, מרוב האוירים הזרים השולטים, אך אם מאמנים בו באמונה בחלק האלקי שבו, זוכין אח"כ לראות בו כמה טוב וגוונין עילאין, עד שבבחינה זו יש לי מה ללמוד ממנו, והוא רבי ומורי בבחינה ומידה זו.

לו. קהלת א, ד. וז"ש: והארץ לעולם עומדת. ומי הם המתקיימים? הענויים הנמוכין המגיעין עצמם עד לארץ, כענין שנאמר (תהלים לו) וענוים ירשו ארץ.

לו. וז"ש בא"ד: ועיקר התחיה לעתיד, שיעמדו בתחיה ויחיו חיים נצחיים, עיקר מה שיהיה נחיה ויקום בתחיה הוא השפלות של כל אחד. כי השפלות של כל אחד ואחד יהיה נחיה

מיט דעם ווערט פארענטפערט וואס תוספות^[לח] פרעגט; עס שטייט^[לט]: **"הָקִיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֵפֶר"**, דרשנ'ט די גמרא^[מ], **"למי שמשים עצמו כעפר"** - אט די זענען 'הקיצו ורננו', זיי וועלן אויפשטיין צו תחיית המתים, אבער אויב מען איז נישט 'משים עצמו כעפר' שטייט מען נישט אויף צו תחיית המתים.

פרעגט תוספות, לכאורה פארוואס רעכנט דאס נישט די משנה^[מא] אריין צווישן די וועלכע **"אלו שאין להם חלק לעולם הבא"** ווי ער רעכנט דארט אויס די ד' הדיוטות מיט די ג' מלכים? די בעלי גאווה האבן דאך אויך נישט קיין עולם הבא - זיי שטייען דאך נישט אויף 'תחיית המתים'? [דער רמב"ם רעכנט עס אויך נישט אריין]. איז תוספות בלייבט דארט מיט א 'צריך עיון'.

איז מיר איינגעפאלן א שיינע זאך, דער רבי זאגט דארט - זעט ווי דער רבי האט אפגעלערנט א חז"ל - דער רבי גיט דאס ארויס דארט מיט דעם לשון; עס שטייט: **"הָקִיצוּ וְרַנְנוּ שׁוֹכְנֵי עֵפֶר"** - **'למי שמשים עצמו כעפר'**. זאגט דארט דער רבי אזא לשון: "דער חלק העניוּוּת פון א אידן אט דאס וועט אויפשטיין לתחיית המתים, ווייל יעדער איד האט א חלק העניוּוּת!".

לעתיד, ויקום בתחיה, בבחינת (ישעיה כ"ו): **"הקיצו ורננו שוכני עפר"**, ודרשו רז"ל (סוטה ה'): **'מי שנעשה שכן לעפר בחייו'**. כי עיקר התקומה בתחיה יהיה רק להשפלות, שהשפלות של כל אחד ואחד יהיה נחיה ויקום בתחיה לעתיד.

לח. סוטה ה' ע"א.

לט. ישעי' כו י"ט.

מ. סוטה שם: כל אדם שיש בו גסות הרוח אין עפרו ננער, שנא' **"הקיצו ורננו שוכני עפר"**. שוכבי בעפר לא נאמרו, אלא שוכני עפר - מי שנעשה שכן לעפר בחייו.

מא. סנהדרין פ"י מ"ב, וז"ל: שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להם חלק לעולם הבא. שלשה מלכים ירבעם, אחאב, ומנשה. רבי יהודה אומר מנשה יש לו חלק לעולם הבא וכו', ארבעה הדיוטות בלעם, ודואג, ואחיתופל, וגחזי, וכו'.

אז איך וויל טון א זאך און איך טוה עס נישט ווייל דער אויבערשטער האט מיר נישט געהייסן, איז עס עניוות, הכנעה, הכנעה [מב].

אזוי איז דאס ביי יעדער זאך, און בפרט אז מען טוט א טובה א אידן, איך האב אינזין יענעם, אט דאס מיינט הכנעה, כל שכן אז דער אויבערשטער העלפט אז מען איז מקבל בזיונות באהבה, צו אנדערע זאכן - יעדער איד איז פול מיט ענוה, א איד איז פול מיט אסאך ענוה! איז אט דער חלק הענוה אט דאס וועט אויפשטיין לתחיית המתים. פון די גאווה מיט די שמוץ מיט די אלע זאכן, פון דעם וועט גארנישט ווערן.

קומט טאקע אויס, יעדער איד - "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ווייל יעדער איד האט עפעס (א 'חלק') עניוות אין זיך, יעדער איד!

מב. עיין אוסף אמרים (מדות שער ראשון, תורתן של אבות) וז"ל מורינו שליט"א: עוד כתב החיד"א, בסיבת קריאת מסכת המידות בשם אבות, כי 'אבות' עם הכולל בגמטריא 'קדוש'. והאמת היא ששתי מידות אלו; הקדושה והענוה יש להם שייכות גדולה, ובפשטות, מי שהוא עניו הרי הוא מסתפק במועט, שמו בחלקו, וגם שמו בחלקם של אחרים, ואין חסר לו מאומה, כי הרי ע"י ענוה יש לו יותר את השי"ת, וא"כ מה חסר לו. ועל ידי כן אינו שקוע בתאוות וחמירות, והוא מתחזק והולך בקדושה. רבינו הק' הרבה לקשר את שתי המידות הללו, ענוה וקדושה. ובתורה ק"ל מבאר רבינו הקושיא הנשאלת בהרבה ממפרשי התורה שבפרשת בהעלותך נאמר "ותדבר מרים ואהרן במשה" (במדבר יב) וסמך ליה מיד הפסוק "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", ויש להבין את השייכות של שני פסוקים אלו. ומבאר רבינו ע"פ דברי החזקוני שכתב, שהלשון הרע שדברו במשה היה, כי אשה כושית לקח, שקראו לה כושית על שם יפיה, ואמרו שלקח אותה על שם יפיה. ומבאר רבינו, שעל פי זה מובן המשך הפסוק, 'והאיש משה עניו מאוד מכל האדם שעל פני האדמה' לפי שהענוה והקדושה משיך שייכא אהדדי, והם דבר אחד ממש. ולפי שמשה רבינו היה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה, ואיך יתכן לומר עליו דבר כזה, והרי עניוות וקדושה ענין אחד הם.

ועל פי זה מביא רבינו טייטש נפלא בדברי חז"ל (סוכה נב ע"א) 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו' - ש'גדול מחבירו' פירוש שמתגדל ומתגאה על חבירו, ומי שמגדיל עצמו על פני חבירו על ידי כן מתגדל יצרו, וכפי מה שהאדם משפיל עצמו, כן יקטן יצרו.

עס גייט איבער אויף יעדן איינעם אזויפיל עגמת נפש, וואס אז מען איז עס מקבל באהבה, מען טוט תשובה, מען בעט דעם אויבערשטן, דאס איז 'שוין' גענוג מכניע דעם מענטשן, איז אט דאס וועט אויפשטיין לתחיה, דאס אליין וועט אויפשטיין לתחיית המתים. אט דאס איז דער "יִרְשׁוּ אָרֶץ". ווייל נצחיות, תחיית המתים, רופט זיך 'ארץ' - 'ארץ החיים', און דאס וועט זיין 'למי שמשים עצמו בבחינת ארץ'.

משה מלובש בכל איבר ואיבר מישראל

עס האט אויך א גרויסע שייכות מיט דער התחלה וואס מען הויבט אָן: "משה קיבל תורה מסיני". ווייל אלע אלע, א וועלט מיט מפרשים, אלע גייען זיי אויף דעם גאנג, פארוואס האט ער זוכה געווען אז דער אויבערשטער זאל אים געבן די תורה מסיני? ווייל ער איז געווען אַן עניו! ער איז געווען אַן עניו!^[מג].

איז ממילא, דער שורש התחיה איז דאך משה רבינו; ווייל דער רבי ברענגט אראפ א מורא'דיגן חידוש דארט אין תורה ע"ב^[מד]: "אין יעדן איד, און אין יעדעס איבר פון א אידן, איז מלובש די עניוות פון משה'ן!".

וועמען וועלן די צדיקים מחיה מתים זיין?

דער קאמארנער ברענגט אראפ אַן אינטערעסאנטע זאך^[מה], עס איז פארהאן א גמרא^[מו]: "עתידין צדיקים שיחיו מתים". פון וואנעט לערנט

מג. עיין זרוע ימין על אבות (לחיד"א); תולדות יעקב יוסף פר' ויקהל אות ד'; נועם אלימלך פר' לך ד"ה וילך אברם; עבודת ישראל על פרקי אבות; קדושת לוי - אבות; ליקוטי הלכות הל' העושה שליח ה"ה אות י"ט, ועוד.

מד. וזל"ש: דע, שיש בכל אחד ואחד מישראל בחינת השפלות של משה בכל איבר ואיבר, וזה זכו ישראל במעמד הר סיני, שאז המשיך משה השפלות שלו בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר.

מה. היכל הברכה פר' בהר, וז"ל: ולדעתי עניה, שיסכימו עמו בשמים ממועל, אמרינן עתידין צדיקים שיחיו המתים. ולמי יחיו? הא הקב"ה יחיה המתים בעצמו? אלא אותן

מען עס אראפ? פון א פסוק, אזוי ווי עס שטייט [מז]: **"וְשָׁמַתְּ מִשְׁעֲנֹתַי עַל פְּנֵי הַנְּעָר"** - אזוי האט אלישע געזאגט גחזין; "נעם מיין 'משענת' - מיין שטעקן, און דו זאלסט עס אוועקלייגן 'על פני הנער', וועט ער ווערן לעבעדיג!". און עס שטייט נאך א פסוק [מח], אז לעתיד וועלן זיין זקנים, **"וְאִישׁ מִשְׁעֲנֹתוֹ בִּידוֹ"**. איז 'מה הכא תחית המתים - אף לעתיד תחית המתים'; די צדיקים וועלן מחיה מתים זיין - 'עתידין צדיקים שיחיו מתים'.

פרעגט ער א קשיא, עס איז דאך א מפורש'ע חז"ל [מט] אז דער מפתח פון תחית המתים איז נאר 'בידו של הקדוש-ברוך-הוא', און נאר דער אויבערשטער אליין כביכול וועט מחיה מתים זיין, אזוי ווי עס שטייט [ג]: **"וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' בְּפֶתַח אֶת קְבֻרֹתֵיכֶם"**

זאגט ער אן אינטערסאנטע זאך, די וואס וועלן זוכה זיין מחמת מעשיהם און מחמת קדושתם צו אויפשטיין תחית המתים - וועט דער אויבערשטער זיי מחיה מתים זיין, אבער די וואס האבן נישט זוכה געווען, אבער זיי האבן געהאט א שייכות צו א צדיק - וועט דער צדיק זיי מחיה מתים זיין!

שדינים שלא יקומו בתח"מ והיו בחייהם דבוקים לת"ח אמת ולצדיק אמת שיש בכל דור ודור, והוא נסיון גדול לדבק עצמו בצדיק אמת, והוא מן עבודת קשות שבמקדש, נסיון גדול שלבו מושך אותו הרבה ממנו, כידוע ממרן הריב"ש טוב, ואם עמד בנסיון זה ויש לו דבקות בצדיק, עתידים צדיקים שיחיו המתים כל אנשים שהיו דבוקים אליו באמת ובאהבה.

מז. פסחים סח ע"א, וז"ל: אמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן עתידים צדיקים שיחיו מתים שנאמר "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחבות ירושלם ואיש משענתו בידו מרוב ימים" וכתוב "ושמת משענתי על פני הנער".

מז. מלכים ב', ד' כ"ט.

מח. זכרי' ח' ד'.

מט. תענית ב' ע"א.

ג. יחזקאל לז י"ג.

"נִצַּר מְטָעִי"

"נִצַּר מְטָעִי". דער אויבערשטער האט איינגעפלאנצט דער גאנצער בריאה, דער עולם הזה מיט דעם עולם הבא, עס אלץ א פלאנצונג. דער אויבערשטער האט דאס איינגעפלאנצט כדי עס זאל וואקסן. אבער אידן זענען דאס חשוב'סטע צווייג, דאס חשוב'סטע בליאונג פון דעם אויבערשטנ'ס 'מטע'! פון דעם אויבערשטנ'ס 'מטע' איז דאס די חשוב'סטע! דער אויבערשטער פריידט זיך מיט וואס עס איז ארויסגעוואקסן פון זיין 'מטע' - אידן!

אט דאס איז "נצור מטעיי"; דאס חשוב'סטע צווייג, דאס חשוב'סטע בליאונג וואס איך האב געמיינט, זענען אידן - אזוי ליב האט דער אויבערשטער די אידן.

די משנה זאגט [נא]: **"חמשה קנינים קנה הקדוש ברוך הוא בעולמו"**; איינס פון די חמשה קנינים איז, 'ישראל'. לכאורה, וואס איז דער טייטש 'חמשה קנינים', דער אויבערשטער האט דאך אלץ באשאפן? נאר עס איז אזוי חשוב ביי אים די 'חמשה קנינים', אזויווי איינער וואס וויל גאר שטארק א זאך, פארלייגט ער זיך ביז ער קויפט עס, און ער פריידט זיך מיט דער זאך, און ער ירש'נט עס אפ - אזא שמחה האט דער אויבערשטער פון די חמשה קנינים וואס ער האט באשאפן.

איינס פון זיי איז 'אידן'!

דאס גייט ארויף אויף כל אחד ואחד, פשוטו כמשמעו, כל אחד ואחד!

עס איז אזוי חשוב ביים אויבערשטן, אז דער אויבערשטער זאגט אויף אלע אידן - אויף אלע טוב פון יעדן איד, **"מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְּפָאֵר"**, ער איז זיך מתפאר מיט דעם [נב].

נא. אבות פ"ו, מ"א.

נב. עיין ליקוטי מוהר"ן סי' י"ז, אות א': כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל ישראל, כמו שאמרו: 'בראשית - בשביל ישראל, שנקרא ראשית'. כי 'ישראל עלה במחשבה תחילה',

זיך אריינגעווארפן אין ים...

דער אמת איז דאך טאקע אזוי, מיר זענען שוין אזויפיל אין גלות, אזויפיל אין גלות, אין אזא שווערן גלות, איי וואס איז אלץ איבערגעגאנגען אויף אידן, איי וואס איז אלץ איבערגעגאנגען אויף אידן, עס איז 'לא יאומן כי יסופר'.

עס איז דא א ספר "שבט יהודה" פון א ראשון^[נג], א קדמון, רעדט ער ארום וואספארא צרות די אידן האבן געהאט, עס איז א פחד דאס צו דערציילן, א פחד, אזעלכע גלות'ן, רחמנא ליצלן!

עס איז געווען אמאל אזעלכע צרות ביי אידן וואס קינדער זענען געשטאנען על פתחם פון די קלויסטערס און געקלאפט מען זאל זיי אריינעמען מען זאל זיי געבן עסן, רחמנא ליצלן וואספארא זאכן עס איז געווען ביי אידן!

אז מיר זענען געבליבן אידן - האט זיך דער אויבערשטער גארנישט גענארט מיט אונז! גארנישט גארנישט!

איי וואס מיר האבן אלץ געלייגט דעם קאפ פאר השי"ת!

עס איז דא א מעשה^[נד], מען האט געפאנגען דריי גאונים, רבי חושיאל (אביו של רבינו חננאל), ר' משה מיט זיין זון חנוך, און עפעס

דהיינו שהשם יתברך צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל, כמו שכתוב (ישעיהו מ"ט): "ישראל אשר בך אתפאר", ובשביל זה ברא את כל העולם. נמצא, שכל העולם כולו נברא רק בשביל ההתפארות שיתפאר בישראל, וזה היה כלל הבריאה, דהיינו שכלל הבריאה היה בשביל כלל ההתפארות שיקבל מישראל. וכן פרטי הבריאה הוא בשביל פרטי ההתפארות של ישראל. כי יש בכל אחד ואחד מישראל התפארות בפרטיות, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות, ואפילו בפחות שבישראל, אפילו פושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליו, כי נקרא פושעי ישראל, יש בו התפארות פרטי, שהשם יתברך מתפאר עמו בפרטיות. וכן בפרטי פרטיות, כי יש בכל איבר ואיבר ובכל תנועה ותנועה של ישראל התפארות אחר. ויש לפעמים שאיזה פחות שבישראל עושה נענוע עם הפאה שלו, והשם יתברך יש לו התפארות גדול גם מזה.

נג. לר' שלמה אבן וירגא. חי בתקופת גירוש ספרד.

נד. מובא בסדר הדורות ד' אלפים תש"ן.

נאך. איר ווייסט וואס דאס הייסט מען 'פאנגט' א מענטשן? דאס איז אזוי ווי א מען כאפט א חיה... האט מען אוועקגעלייגט 'זיי' אויף א באזונדערן שיפל, און די 'נשים' אויף א באזונדערן שיפל.

האבן די ווייבער ארויסגעשריגן צו זיי, "די 'נטבעים בים' האבן תחיית המתים צו נישט?", האבן זיי געענפערט: "**אָמַר ה', מִבְּשֵׁן אָשִׁיב, אָשִׁיב מִמְצֻלוֹת יָם**".^[נח] עס ווערט געברענגט^[נח], אפילו א פיש האט אויפגעגעסן א מענטש איז גלוי וידוע פאר אים אלעס - ווי ער האט אים מעכל געווען, און וואו דער מענטש געפינט זיך, און ער וועט קומען לשלימות אזויווי ער האט אויסגעקוקט פריער.

האבן די ווייבער אלע זיך אריינגעווארפן אין ים זיי זאלן נישט טמא ווערן. און די דריי גאונים האט מען פארקויפט אין דריי באזונדערע פלעצער אין דער וועלט.

גיט א קוק, זייערע ווייבער הרג'עט מען, מען האט נישט קיין קינדער, מען האט נישט קיין שטוב, מען האט נישט גארנישט, און זיי האבן אויפגעשטעלט אזעלכע דריי מבצרים פון תורה אין דער וועלט, אז עס האט זיך געצויגן - איך ווייס וויפיל יארן...

איר זעט וואס אידן זענען? גע'הרג'ט זיין משפחה, פארקויפט אויף א פרעמדן פלאץ, און מרביץ תורה געווען ברבים! און אזוי נאך כהנה וואס עס האט נישט קיין גבול און קיין ערך.

אט דאס איז '**נצר מטעי**' - זיי זענען דאס בעסטע בליאונג פון מיין פלאנצוג; אויף זיי זאג איך: "**מעשה ידי להתפאר!**" איך האב זיי באשאפן - און איך פריי זיך מיט דעם וואס איך האב זיי באשאפן!

נה. תהלים סח כ"ג.

נו. עיין בית אלקים להמבוי"ט, שער היסודות, פרק נ"ד-נ"ז; מהר"ל סנהדרין דף צ' ע"ב ד"ה ועפרא מי קא חיי; אמונות ודעות לרס"ג מאמר ז' אות ה'; ספר הברית ח"א מאמר א' פ"א.

"באשעפער, פאר אידן זאלסטו נישט קארגן!"

מען האט גערעדט טאקע פריער דעם ענין פון "כל ישראל". אסאך זענען מדייק, 'כל' ישראל, אז מען איז 'צוזאמען' מיט אידן, אט דאס איז דער גרעסטער תיקון, דער גרעסטער תיקון! דאס איז א געוואלדיגע תקוה! מען טוט דורכדעם טובות דעם מענטשן לעתיד בלי גבול, און אויך אויף דער וועלט, אלץ דורך 'כל ישראל'^[1].

כל שכן אז מען איז מיט ערליכע אידן, מען איז משמש ערליכע אידן, אידן דינען דעם אויבערשטן, מען טוט פאר בתי כנסיות און בתי מדרשות, מען טוט חסד פאר א אידן, דאס איז א מורא'דיגע זאך, דורך די זאכן איז מען 'אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לעולם הבא', עס גייט אריין אין דעם ענין פון גמילות חסדים, וכל שכן פאר אידן.

וואס טוט מען מיט די געלט? וואס טוט מען מיט די טובות? מען לערנט און מען דאוונט, דאס איז דאס.

רבי מאיר'ל פרעמישלאנער האט געזאגט: "רבנו של עולם, אידן זאלסטו נישט קארגן קיין געלט, ווייל וויפיל דו גיבסט זיי - קריגסטו; צוויי-שליש באקומסטו דאך אוודאי צוריק, ווייל וואס טוט מען דען מיט די געלט? מען עסט, מען מאכט א ברכה, מען מאכט שבת און יום טוב, חדר געלט!".

כ'מיין אז אפילו מער ווי א צוויי שלישי - אלעס טוט מען דאך פארן אויבערשטן! וואס טוט מען נישט פארן אויבערשטן?! מען דארף זיין געזונט פארן אויבערשטן, אלעס דארף מען טון פארן

נז. עיין כתונת פסים פר' שמיני: דיש לומר ביאור משנה (סנהדרין פ"י מ"א) 'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא', על דרך מה שכתבתי במקום אחר מעלת האחדות, דמקיימים זה מצוה אחת וכו'. ובזה יובן 'כל ישראל', כי בזמן שעמך כולם כוללות אחת, דהיינו תואר צדיקים, דהיינו שנתאחזו בשרשן וכו', דעל ידי כללות שיהיה אחדות בני ישראל, אז יש לזה חלק על ידי מצוה אחד לעולם הבא, וכן לזה, ונחשב הכל לכ"א, וזה שכתוב 'ועמך כולם צדיקים', שנתאחזו בשרשן וכו', ואז 'ירשו ארץ', מצד שהם 'נצר מטעי', ושם בשרשן הכל אחדות, הכל אחד, ואז יקראו 'מעשי ידי להתפאר', וק"ל.

אויבערשטן, מיר זענען ממש 'מלא מצוות', עס האט נישט קיין גבול און קיין ערך.

זיך אנגעכאפט אין דעם 'כסא הכבוד'

אינטערעסאנט, דער רבי זאגט אין ליקוטי מוהר"ן אין דער ערשטער תורה אין דעם צווייטן חלק; עס שטייט^[נח]: ווען משה רבינו איז ארויף למעלה, האבן די מלאכים מקטרג געווען: **"מה לילוד אישה בינינו?"**. האט דער אויבערשטער געזאגט משה רבינו'ן, **"החזר להם תשובה"**. האט ער געזאגט, **"מתירא אני שלא ישרפוני בהבל פיהם"**, אז איך וועל זיך מיט זיי טשעפען, קענען זיי מיר פארברענען, זיי קענען מיר דוחה זיין - זיי האבן דאך א כח צו דוחה זיין רחמנא ליצלן. האט אים דער אויבערשטער געגעבן אַן עצה: **"אחוז בכסא כבודי"**.

זאגט דער רבי: **"אחוז בכסא כבודי"** - האלט זיך אין נשמות ישראל. 'נשמות ישראל' איז פון כסא הכבוד, און נשמות ישראל איז אליין דער כסא הכבוד! וואו רוהט די שכינה אויב נישט אויף א איד?! אויף וועמען איז מקויים די גאנצע אמונה אויף דער וועלט? אויף אידן! ממילא מיר זענען דאס דער 'כסא הכבוד'.

דאס הייסט, משה רבינו איז געווען גרעסער ווי אלע אידן, ער איז געווען משונה'דיג גרויס, ער איז געווען די נשמה הפנימית פון אלע אידן, און מיט דעם אלעם האט ער זיך נאך אלץ געדארפט מקשר זיין מיט אלע נשמות ישראל!

וויבאלד די וועלט איז באשאפן געווארן, **"בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹקִים"** - **'בשביל ישראל שנקרא ראשית'**, ממילא איז דאס אזא שטארקע זאך, אז עס איז נישטא קיין שטארקערע זאך אויף דער וועלט! דו ווילסט

אז די מלאכים זאלן דיר גארנישט קענען טון? זיי זיך מקשר צו אידן! מען קען אידן נישט רירן! [נט]

קומט אויס, אפילו משה רבינו האט געדארפט האבן די סגולה פון זיך מקשר זיין מיט די אידן!

עס איז דא פון בעל שם; די גמרא זאגט אין חולין^[ס]: **"יותר ממה שנאמר באברהם אבינו נאמר במשה רבינו"**. ביי אברהם אבינו שטייט: **"וְאֵנֹכִי עֹפֵר וְאֶפֶר"**, און ביי משה רבינו שטייט: **"וְנַחֲנוּ מֶה"**.

דער פשוט'ער פשט איז, 'עפר ואפר' איז 'עפעס'. אז אברהם אבינו האט געזאגט 'עפר ואפר' איז ער געווען פשוט בתכלית הפשיטות, ער האט נישט געהאט קיין גאון אויף דער וועלט, ער איז בלויז א 'נברא' אזוי ווי 'עפר' איז א 'נברא', פשוטו כמשמעו. דאס ענינות פון אברהם אבינו איז געווען משונה'דיג אין דער וועלט, מרוב השגות אלוקות איז ער געווען ממש בטל במציאות. משה רבינו איז אבער געווען אינגאנצן 'גארנישט' - אפילו נישט קיין 'עפר ואפר' אויך נישט.

דער בעל שם זאגט^[סא] אבער נאך א חילוק פון משה מיט אברהם; משה האט געזאגט: **"ונחננו"** - ער האט זיך מקשר געווען מיטן כלל ישראל, אט דאס איז "נאמר במשה יותר מאברהם". אזא סגולה איז

נט. עיין ליקוטי הלכות הל' גביית חוב מלקוחות ה"ה, אות מ': "כבר מבואר שיעקר קיום האדם ותיקונו הנצחי הוא על ידי שיאחז עצמו בכסא הכבוד שהוא שרשי נשמות ישראל וכו' וכו' וכנ"ל, ועל כן בודאי צריכין לזה שיהיה שלום גדול עם כל ישראל ושהיה שלום בין כל אחד לחבירו כדי שיתקשרו יחד באהבה ושלום כל שרשי נשמותם ולא יהיה ביניהם שום פירוד על ידי איזה שנאה ומחלוקת, חס ושלום, כדי שיוכל להתאחד בשרשי נפשותם הנכללים יחד על ידי האהבה והשלום", עכל"ש. גם עיין בקיצור ליקו"מ: "אמר המעתיק: מזה נראה, כי אין להמלאכים כח להלחם רק עם נשמה אחת מישראל, אבל עם כלליות נשמות ישראל אשר כל העולם נברא בשבילם כנודע אין להם כח כלל להלחם".

ס. דף פט ע"א.

סא. עיין תשובות חן פר' שמות: אמר הבעל שם טוב ז"ל על דבריהם "גדול הנאמר במשה" וכו'. ודקדק הוא ז"ל מה בין בחינת "עפר ואפר" (בראשית יח, כ"ז) לבחינת "ונחננו משה" (שמות טז, ז), ופירש דכוונת דבריהם, דענין גדול הנאמר במשה הוא על שלא אמר "ואנכי" כמו שאמר אברהם רק שכלל עצמו בשאר העם ואמר "ונחננו משה".

דא מיטן זיך מקשר זיין מיט כלל ישראל! דאס איז שייך בכל עת ורגע, בכל עת ורגע!

'מידות' - דער מציאות פון א איד!

"אבות" גייט דאך טאקע אויף מידות, אויף לב טוב, אויף עין טובה, דאס איז דאך אזא מין סגולת הנפש, אזא מין סגולת הנפש!

דער מציאות פון א איד איז מידות טובות!

אט דאס איז דער מציאות פון א איד - מידות טובות; 'יתור', נישט ווערן אין כעס אויף זיך, אין שטוב, אויף אנדערע, דאס איז אזא מין המתקה. מען מוז היינט עוסק זיין און טון אין די המתקה, מיר זענען זייער שוואכע נפשות.

ברוך השם, מען קען היינט לערנען, מען קען שטייגן אין לערנען, טון גוטע זאכן, עוסק זיין אין בטחון, עוסק זיין אין תפילה מיט דביקות - מיט א המתקה - נישט מיט קיין דינים אויף זיך און אויף אנדערע.

"לא הביט און ביעקב"

דער רבי זאגט [סב]: "דער אויבערשטער קוקט נאר אויף די גוטס!". אזוי איז דאס אייביג - נאר אויף די גוטס!

עס שטייט [סג]: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל". ווערט געבראכט [סד], דאס איז אויף א רבים. אט דאס איז דער

סב. ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' י"ז: דרך השם יתברך להביט על הטובות שעושים, ואף שנמצא בהם גם כן מה שאינו טוב, אינו מסתכל על זה. כמו שכתוב (במדבר כ"ג): "לא הביט און ביעקב". מכל שכן שהאדם אסור לו להביט על חבירו לרעה, למצוא בו דווקא מה שאינו טוב ולחפש למצוא פגמים בעבודת חבירו, רק אדרבא, מחוייב להביט רק על הטוב.

סג. במדבר כג כ"א.

סד. עיין שמירת הלשון שער הזכירה פ"ב בהגה שם. גם עיין זוהר ויחי דף רל"ד ע"א.

כח פון א רבים - בשעת זיי זענען מאוחד איז נישטא אויף זיי קיין דינים, נאר אויף א יחיד! אויף א רבים קען מען נישט מקטרג זיין!^[סה]

בשעת זיי זענען מאוחד קען מען נישט מקטרג זיין אויף א רבים!

"כל ישראל" - אז א מענטש איז מאוחד מיט אידן קען נישט חל זיין אויף אים קיין קטרוג, עס איז נישט חל אויף אים קיין קטרוג, דאס איז א געוואלדיגע געוואלדיגע המתקה.

נאך א מורא'דיגע זאך; דער 'פסל מיכה' איז דאך געווען א מורא'דיגע זאך, אזא אבן נגף רחמנא ליצלן. זאגט די גמרא מפורש^[סו], פארוואס גייט ער נישט אריין אין די וועלכע 'אין לו חלק לעולם הבא'? ווייל 'פיתו מצוייה לעוברי דרכים' - ער האט אריינגענומען מענטשן אונטערוועגנס.

היינט פארט מען זייער גיך און מען נעמט מיט אונטערוועגנס. געבן מענטשן טרינקען און עסן אונטערוועגנס - דאס איז אזא מין חסד. אין דער מצוה האט ער עוסק געווען.

[פארקערט, עס ווערט געבראכט^[סו], ווער ער עס איז געקומען דארט דינען עבודה זרה, האט מען אים געזאגט - 'עס וועט סייווי

סה. עיין מאור ושמש פר' בלק: הענין הוא כך שהעיקר הכל הוא התחברות ישראל שיהיה אהבה ואחווה וריעות ביניהם, והדבר הזה פועל ישועות גדולות ומסלק כל המקטרגים כדכתיב (הושע ז, י"ז) חבור עצבים אפרים וגו' הנח לו. וכן שמעתי מפי אדמו"ר בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל כששאל אותו ביחוד הצדיק המפורסם בוצינא קדישא אחיו מו"ה משולם זושא זללה"ה הייתי אז אצלם כששאל אותו בזה הלשון אחי למוד לי זה שאתה הוא פועל נסים ונפלאות ומעשים נוראים שאוכל גם כן לפעול כך. כלל הדברים בקיצור שהשיב לו אדמו"ר שהוא על ידי התחברות הצדיקים ואהבה וחובה וריעות ביניהם על ידי כן נפעלים ונעשים כל הנסים וכל הפעולות והמעשים נוראים, והודה הצדיק הנ"ל לדבריו ואמר בודאי כי זה עיקר הכל.

סו. סנהדרין קג ע"א.

סז. עיין ירושלמי פ"ט ה"ב.

נישט העלפן, דו דארפסט נישט אזוי ארבעטן, גיב עס פאר מיר! - אזוי שטייט, אזוי ווערט געבראכט].

על-כל-פנים, דערפאר גייט ער נישט אריין אין די וועלכע 'אין לו חלק לעולם הבא' - א פשוט'ע גמרא אין סנהדרין.

בפרט, ברוך השם, ברוך השם, מיר זענען מאמין בה' ובתורתו, מיר זענען מאמין בתחיית המתים, האט דאך עס אסאך מער א חשיבות ביים אויבערשטן. מען האט דאס בהישג יד; ווען מען זיצט מיט שכנים און עס איז דא מחלוקות'ן, זעה - גיי לטוב, זיך נישט מישן, ממתיק זיין, נישט רעדן אויף יענעם, דאס איז אזעלכע זכותים, אזעלכע זכותים ממש^[סח].

דער הייליגער רבי זאגט^[סט], "וַיְבָרֶךְ אֶתְכֶם - כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם"; לויט ווי אייער דיבור וועט זיין - אזוי וועל איך אייך בענטשן! אידישע ווערטער גייען ארויף אין הימל, דאס איז אזוי חשוב, אזוי חשוב! אויב מען זאל עס נאר נישט קאליע מאכן מיט לשון הרע מיט רכילות - איז מען אזוי חשוב ביים אויבערשטן בלי גבול!

מען לערנט און מען דאוונט - און מען מאכט עס קאליע מיט דיבורים רעים; וואס לוינט עס?! עס לוינט גארנישט! ביי אלע מחלוקות'ן דארף מען בעטן דעם אויבערשטן אז עס זאל זיין 'שלום על ישראל', דאס איז די בעסטע זאך.

סח. עיין ליקוטי הלכות הל' נטילת ידים לסעודה ה"ו, אות ט': כל זמן שהאדם שומר עצמו מכל מיני מחלוקת על האמת ומבטל דעתו נגד דעת התורה והצדיקים אמיתיים יש לו תקוה לעולם, יהיה איך שיהיה, כי גדול ה' ואין יודעין כלל וכו' כנרשם שיחה קדושה זאת בספר חיי מוהר"ן. ומובן שם שעיקר התקוה והתיקון על ידי שמאמינים בגדולת ה' ותורתו וצדיקיו ושאיין יודעין כלל וכו'. ושם בהל' מילה ה"ד, אות י"ח: וכל זמן שיש להאדם נקודת האמונה שמאמין בה' יתברך ובעולם הבא וביאת משיח, שהוא בחינת למעלה מהזמן, על ידי זה יש לו תקוה לעולם. גם עיין שם הל' משא ומתן ה"ד, אות י"ז.

סט. ליקוטי מוהר"ן סי' ל"ד, אות ג'.

צעריסן דעם גזר דין

איך דערצייל אלעמאל, עס איז דא א חז"ל אין קהלת^[ע], רבי שמעון בן חלפתא איז געווען אויף א ברית. זענען געזעצן די מסובים ביי דער סעודה. האט דער טאטע געעפנט א פאס וויין און האט יעדן איינעם געגעבן א כוס וויין און געזאגט: "דו האסט ערשט געטרונקען וויין; ביי דער חתונה פון דעם קינד וועל איך דיר איינלאדענען, וועסטו קומען צו דער חתונה, וועל איך דיר אויך געבן צוטרינקען פון דער פאס וויין!". א חלק וויין האט ער צעטיילט פאר די מסובים, און נאכדעם האט ער עס גוט פארמאכט אז פון די וויין זאל ער געבן אויף דער חתונה.

האט אים יענער געענטפערט: "כשם שהכנסתו לברית - כך תכניסהו לתורה ולחופה!".

צו יעדער מענטש וואס איז געווען אויף דער ברית האט ער געטון די זעלבע זאך, ער האט יענעם געגעבן א גלאז וויין און אים געזאגט: "פון די וויין וועל איך דיר נאך געבן אויף דער חתונה פון דעם קינד!", און מען האט אים געזאגט: "כשם שהכנסתו לברית - כך תכניסהו לתורה ולחופה!" - אזוי אלע מסובים.

רבי שמעון בן חלפתא גייט ארויס אינדרויסן, טרעפט ער דעם מלאך המות, [עס איז דא א רש"י^[עא] אז די תנאים און אמוראים זענען געווען רגיל אין דעם], האט ער געזען אז ער זעט אויס עפעס שלעכט. האט ער אים געפרעגט, "למה פניך רעים?" - וואס קוקסטו אויס אזוי שלעכט? האט ער אים געזאגט, "מען טוט מען מיר אָן גרויסע צרות - אידן מיט דעם מויל טוען מיר אָן גרויסע צרות!".

"וואספארא צרות?", ווייזט ער אים א פתק, א גזר דין, אז ביז א חודש דארף ער צונעמען דאס קינד - מיט אזא מחלה צו מיט אזא מחלה רח"ל. זאגט אים דער מלאך המות, "די ברכות איז ארויף אין

ע. קהלת רבה פר' ג' פס' ד'.

עא. כתובות ע"ז ע"ב ד"ה שושביניה.

הימל - און מען האט צעריסן דעם גזר דין! שוין, פילט ער זיך נישט גוט.

האט ער אים געזאגט, "יא, אזוי זאל טאקע זיין, אזוי זאל טאקע זיין - ער זאל אים מכניס זיין 'לתורה ולחופה ולמעשים טובים!'".

אזא כח האט א דיבור!

מען דארף נאר צו דעם האבן גוטע מידות, "טוב עין הוא יברך" [עב].

אז מען בעט דעם אויבערשטן א זאך - אבער יענעם פארגינסטו נישט - איז דאך דאס אזא קיטרוג אויף א מענטשן.

די אייגענע אורטייל

דער רבי זאגט^[עג]; חז"ל זאגן: "ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו". אז מען איז גוזר א גזר דין אויף א מענטשן, פרעגט מען אים אליין, נאר מען פרעגט אים אויף 'יענעם' - און ער פארגעסט אז מען פרעגט דאס אים אויף זיך אליין.

מען האט גערעדט יענע וואך וועגן קדושת המחשבה; 'קדושת המחשבה' - טראכט גוטס אויף אידן! עס זאל נישט זיין קיין שנאה.

עב. משלי כב, ט'.

עג. ליקוטי מוהר"ן סי' קי"ג, וז"ל: "ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו" (אבות פ"ג, מט"ז). כי שמעתי בשם הבעל שם טוב: כי קודם כל גזר דין שבעולם ח"ו, מאספין כל העולם אם מסכימין להדין ההוא. ואף את האיש בעצמו שנגזר עליו הדין ח"ו שואלין אותו אם הוא מסכים, אזי נגמר הדין ח"ו. והענין, כי בודאי אם ישאל לו בפירוש על עצמו, בודאי יכחיש ויאמר שאין הדין כן. אך מטעין אותו, ושואלין אותו על כיוצא בו, והוא פוסק הדין, ואזי נגמר הדין. וכענין שמצינו בדוד המלך ע"ה, בבוא אליו נתן הנביא וכו', וסיפר לו מעשה האורח (שמואל-ב' י"ב) ענה ואמר: חי ה' וכו', ואת הכבשה וכו', אזי נפסק הדין על דוד כאשר יצא מפיו. וזהו: 'ונפרעין מן האדם מדעתו', כלומר ששואלין דעתו. ואף על פי כן הוא 'שלא מדעתו', כי אינו יודע שהדין הוא עליו. והענין הוא עמוק מאד, איך שואלין כל אדם. כי בכל הדיבורים וסיפורים שאדם שומע, ימצא שם דברים גבוהים ורמים, וצריך לזהר בזה מאד, לבלי לגמור הדין עד שישינה וישלש, כי הוא סכנת נפשות. והדברים עתיקים, עכ"ל. עיין עוד בעש"ט עה"ת פר' קדושים על פסוק בצדק תשפוט עמיתך.

ווי האט רבי חנינא בן דוסא געזאגט^[עז]: "לעולם לא עלה קללת חבירי על מיטתי". א מענטש לייגט זיך צומאל שלאפן, עפנט זיך אויף זיין פאראיבל וואס ער האט אויף דעם און אויף דעם, גיט ער מיט דעם אריין א זלזול. 'קללת' איז א זלזול. נישט טראכטן אפילו א זלזול אויף אידן - אט דאס איז 'קדושת המחשבה'.

אז מען קוקט אויף א מענטשן און מען זעט אז יענער קוקט אויף אלעמען גוט - אט דאס איז דער מענטש! די מחשבה - דאס איז דער מענטש! אז ער קוקט אלעמאל גוט, ער טוט חסד, אט דאס איז דער מציאות פון דעם מענטשן!^[עז]

א מענטש מיינט - ער האט געלערנט און געדאוונט; מען קוקט אבער פון הימל - 'וואס ליגט ביי אים אין קאפ? שנאה מיט קנאה מיט נישט פארגינען; אזוי קוקסטו אויס?! קוק אויס גוט, קוק אויס גוט, דעמאלטס ביסטו חשוב ביים אויבערשטן!

דער אויבערשטער זאל העלפן עס זאל נמתק ווערן אלע דינים פון אונז און פון כלל ישראל, טאקע גאנץ כלל ישראל און אונז צוזאמען זאלן נענטער ווערן צום אויבערשטן מתוך שמחה והרחבת הדעת, עס זאל קומען די גאולה שלימה, די גאולת הנפש וגאולת הגוף, די גאולת הכלל והפרט, לנו ולכל ישראל.

עד. גמ' מגילה כח ע"א.

עה. עיין כתונת פסים פ' אחרי דט"ז ע"ג: בזה יוכל כל אדם לידע את עצמו ומדריגתו, אם הוא דן את כל אדם לזכות, אזי הוא בקדושה, ששם היכל זכות על שם כך שפותחין בזכות כל אחד, ואם הוא דן את כל אדם לחוב אזי הוא בקליפה ששם היכל החוב שדנין האדם לחוב, ובזה כתבתי במקום אחר 'אל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו' וכו'.

עמודי התווך

בס"ד

ברכת השיר והשבח לכבוד הני נדיבים בעם, אנשי חיל יראי אלקים, שנדבה לבם הטוב, להיות חבר ושותף מידי חודש בחודשו במפעל הקדוש כזה, להרביץ תורה ויראה טהורה בקרב עם סגולה

ה"ה

מוה"ר ישכר דוב קויפמאן הי"ו

מוה"ר יוסף מרדכי כהנא הי"ו

מוה"ר חיים נאה הי"ו

מוה"ר צבי קליין הי"ו

מוה"ר אברהם שמעון קויפמאן הי"ו

מוה"ר שלמה פּעדער הי"ו

מוה"ר יוסף בנציון שווארטץ הי"ו

מוה"ר מאיר מרדכי בערקאוויטש הי"ו

ויה"ר מן קדם אבוהון דבשמיא, דזכות זה יעמוד להם ולזרעם עד עולם, עם רוב תענוג ונחת דקדושה כל הימים

יאמין לבך

פון וואנעט מען געפונט זיך, עס דוכט זיך דיר אז דו ביסט
נישט ארויסגעגאנגען, בענק און בענק און בענק, און האפ
און ווארט, "מקצה הארץ אליך אקרא".

סוף כל סוף איז דאס דיין תיקון, עס דוכט זיך אז מען איז
נאך ווייטער אין שאול תחתיות, ניין, ניין, ניין!

שריי און שריי און שריי און מאך קולות!

שריי רבנו של עולם איך בין אין גלות!

איך בין אין גלות!

מען דארף שרייען אז מען איז אין גלות.

איך געדענק רבי שמואל שפירא זצ"ל פלעגט שרייען אין
פעלד, "צוד צדוני בצפור איכי חנם", דער הייליגער
רבי האט דאס געהייסן יעדן איינעם שרייען! - אפילו דער
ווער עס ליגט אין שאול תחתיות און מתחתיו שאין גרוע
אחריו!

(מתוך דברות קודש שובכ"ם שנת תשס"ט לפ"ק)